

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

V. J. Hauner:

Za zesnulým Hanušem Kuffnerem.

O svatodušní pondělí, dne 20. května, sklála mrtvice veterána mezi českými vojenskými spisovateli, Hanuše Kuffnera. Zemřel ve své vile v Starých Strašnicích, uprostřed svěží zeleně a hýřících květů své zahrady, které věnoval tolik lásky a péče, navštívil ještě několik dní předtím v plném zdraví náš Vojenský ústav, jehož po dlouhou dobu byl členem správní rady.

Hanuš Kuffner se narodil 12. ledna 1861 v Mirovicích na Písecku jako čtvrtý syn berního Jiřího Kuffnera a cítil, jako jeho starší bratr Jozef (tak se psal), touhu k povolání vojenskému, zatím co ostatní bratři vesměs studovali na universitě. Jeden z nich jest profesorem psychiatrie, druhý gymnasiijním profesorem v Roudnici, třetí farářem; Jozef a Hanuš odešli z gymnasia do kadetky a stali se rakouskými důstojníky; Jozef u dělostřelectva, Hanuš 18. srpna 1880 kadetem u 74. pěšího pluku a 1. ledna 1883 poručíkem u nově zřízeného pěšího pluku 92 v Terezíně. Ale již 30. ledna 1889 vystoupil jako nadporučík pěšího pluku 57 z armády a věnoval se úplně činnosti vojenského spisovatele, kterou, anonymně, pěstoval již jako voják.

Hanuš Kuffner byl stejně jako jeho zesnulý bratr Jozef, který rovněž vystoupil z vojenské služby — byl pak do konce života redaktorem „Národních Listů“ — nadšeným vlastencem a rakouská vojna nemohla muži, který se vždycky hrdě hlásil k svému češství, poskytnout než zklamání. Hanuš psal již za doby své aktivní vojenské činnosti články do Blažkových Vojenských Listů, prvního to českého vojenského časopisu, a zvláště do „Národní Politiky“ a „Národních Listů“ a zejména v těchto uveřejnil řadu význačných článků a návrhů na vojenské zřízení monarchie na podkladě národnostním. Byla to vlastně polemika s generály Beckem, Potiorkem a Pitreichem, kteří tvořili tehdá rakouskou armádu bez všeho zřetele ke struktuře dvojhavého a mnohojazyčného státu. Kuffner pevně zakotvil v německy psaném listě „Politik“, předchůdkyni a starší sestře nynější „Národní Politiky“, vydávané tehdy týmně družstvem a hájícím české zájmy před německým forem. Byl tam — na tehdejší dobu zvláštnost! — redaktorem vojenské rubriky a tam jsem se s ním také seznámil.

Bylo to za války rusko-japonské r. 1904. Naše časopisy nevěděly, jak se postavit k oběma válčícím stranám. Rusové, jako Slované, měli naše sympatie; Japonci, mladá, svěží říše, vedli válku nesporně lépe vojensky. Kuffner jako ohnivý Slovan hájil ovšem Rusy a jejich armádu; zastával běžné stanovisko, že svou silou musí zdolatí ostrovní říši, která měla teprve pár desetiletí armádu po evropském způsobu. Já tehdy v „Čase“ hájil názor, že Rusové nemají co činit v Mandžusku a zejména na Koree, že expanse na východ je oslabování jejich politiky v Evropě, kde je hlavní historické těžiště jejich zájmů a zájmů všech slovanských národů, kteří se na ně dívají jako na protagonisty svých tužeb a cílů. Soudil jsem od počátku, že Rusové svou zastaralou metodou válku nevyhrají a neměl jsem valného mínění o organisátorské a strategické schopnosti generála Kuropatkina. A tak jsme spolu polemisovali, já, jako žurnalistický adept, vysloveněji a ostřeji, Kuffner, jako starý kozák, všeobecněji a klidněji. Tehdejší redaktor „Politiky“ Kamper, se kterým jsem zasedal ve správním výboru společenského klubu „Slavia“, umínil si nás smířiti a vyřídil mi jednoho dne na jaře Kuffnerův vzkaz, abych ho v redakci navštívil.

Přišel jsem do „geografického kabinetu“, jak nazývali Kuffnerův redakční pokojík, a zastihl tam Hanuše Kuffnera uprostřed oblaků kouře z dýmky, které byl v redakci vždy věren, an píše právě článek o Zasulicově porážce u Jalu. Poznám jsem ihned, že mám co činiti s odborníkem a poctivcem, který přes všecku svou slovanskou horlivost, dobře je si vědom nedostatků ruské armády. Shodli jsme se brzy. Jemu bylo cizí loďstvo, které jsem já zase již od mládí pěstoval, a tak mi bylo lze dáti mu cenná data o námořních silách obou protivníků, které pro válku na Dalekém Východě byly rozhodující. Kuffner se netajil svou skepsí o ruské armádě, nepovažoval však za vhodné strašiti českou veřejnost předpovědí konečné ruské porážky. A tak ještě o vánocích 1904 psal o japonských úspěších u Port Arthuru jako o výmyslech japonského generálního štábu; když o Novém roce pevnost padla, byli čtenáři „Politiky“ ovšem velmi nemile překvapeni. A když pak v březnu nadešel Mukden, po něm odvolání Kuropatkinovo, v květnu Cušima se ztrátou celého ruského baltického loďstva, nemohl ani Kuffner nadále hájiti ruskou strategii a taktiku a musil Japoncům, aspoň vojensky, přiznati přednost.

Ale toto křížení směrů nás sblížilo a od té doby jsem sledoval Kuffnerovu literární vojenskou činnost pozorně. Kuffner se již dříve věnoval podrobnému studiu českého válečnictví, zejména husitského. Psal o něm v „Národní Politice“ a uveřejnil zevrubnou úvahu o knize dra Tomana: „Husitské válečnictví doby Žižkovy a Prokopovy“ v Časopise Českého Musea 1898—9. Článek ten je psán, jak Kuffner sám doznává ve svých pozdějších sděleních, ještě se staršího stanoviska, jež nehledělo k modernímu badání o středověkém válečnictví, jak je pak v Německu pěstovala škola Delbrückova a v Anglii Omanova. Mnoho se zabýval Kuffner též bitvou Lipanskou, o níž uveřejnil již s Josefem Miškovským spis „Bitva u Lipan“. K bitvě se vracel častěji, zejména v Časopise Českého Musea, kde o ní měl několik článků (námitky proti některým jeho názorům pronesl v témže časopise dr. Pinsker) a definitivní svůj úsudek o sporném tematu: útoku Krcelcové a líčeném ústupu panských uložil ve stati: Lipanská záhada ve V. R. III. (1922) č. 7. V jubilejním roce Žižkově uveřejnil též živě psaný obrázek Žižkovy strategie Přepadení zimního tábora Zikmundova v lednu 1422 (V. R. V. 1924, č. 7). Nejlepší jeho publikace o husitských válkách jsou „Husitské vojny v obrazech“, 1927, sbírka to mapek a plánů se stručným textem, které jsou nepostrádatelnou pomůckou ke každému studiu husitského válečnictví. Velmi výstižné je také jeho pojednání: Bělohorská porážka, věrný obraz vojenských poměrů své doby, vydané v knize „Bílá Hora“ u Černého 1911 (2. vyd. 1920).

Jeho poslední činnost se nesla ke zkoumání starých, namnoze málo historicky ověřených válečných událostí. Sem patří spisek Záhada Čestmíra a po-

siední jeho práce Tataři na Moravě (1926), kde proti moderním názorům, zejména německých historiků, hájí mínění o tatarském vpádu do zemi koruny české a rozvinuje, snad až příliš podrobně, svou teorii o strategii a taktice tohoto dosud málo přístupného válečnictví.

Velmi zajímavý je jeho spisek „Náš stát a světový mír“, kde se vyslovuje velmi skepticky o našich strategických hranicích, jak nám je dala Versaillská konference.

Kuffner byl postava úplně originální a osobnost skrz naskrz poctivá. S jeho názory — zejména filologickými — nebylo lze vždy souhlasit, ale jeho úsudky byly vždy zajímavé a nabádaly k přemýšlení. V historii byl samoukem — studoval jen dvě třídy gymnasiální — tím více sluší tedy ceniti jeho snahu, získati si patřičné vědomosti, na př. z latiny. Jeho přímá, nekompromisní povaha, měla v sobě vždy mnoho vojenského a od redakčních kolegů své doby a téhož oboru se velmi prospěšně lišil svými odbornými vědomostmi. Proto jeho činnost jako žurnalistického pionýra vojenství zůstane u nás nezapomenutelná; my všichni, kteří jsme měli příležitost ho osobně znát a milovat, zachováme mu i jako člověku vždy nejlepší vzpomínku.

Štábní kapitán gšt. Karel VONDRÁČEK:

Rychlý sbor italský (corpo celere).

Italský služební předpis pro použití velkých jednotek z r. 1928 (Norme generali per l'impiego delle Grandi Unità) uvádí jako jednu z velkých jednotek rychlý sbor.

Při loňských velkých závěrečných cvičeních italských bylo už *corpo celere* použito a získány s jeho upotřebením skvělé výsledky, které byly v služebním předpise právě uvedeném stanoveny jako zásady pro jeho upotřebení.

Ženíjní plukovník Ettore Cianetti v článku nadepsaném: „L'arma del genio nel *corpo celere*“. (Ženie u rychlého sboru), uveřejněném v *Rivista di artiglieria e genio*, roč. 68, sešit 1. z ledna 1929, opakuje z předpisu hlavní zásady o upotřebení *corpo celere* a navrhuje jednu z možné organizace spojovací služby u *corpo celere*.

Neznámý pisatel v článku: „Il *Corpo celere*“ (Rychlý sbor), uveřejněném v časopise *Esercito e Nazione*, čís. 10 z r. 1928, věnovaném hlavně italským záložním důstojníkům, zabývá se podrobně složením *corpo celere*, a poukazuje na jednotlivé články výše uvedeného italského předpisu.

Že se snaží italské vojenské vrchní velitelství získati další názory a zlepšení jak organizace *corpo celere*, tak i jeho upotřebení, vysvítá z italské soutěže, uveřejněné v „*Rivista di artiglieria e genio*, roč. 1929, sešit 1.“, jak bylo uveřejněno ve „*Vojenských rozhledech*, roč. 1929, sešit 2“. Z šesti požadovaných témat týkají se tři *corpo celere*.

Italské vrchní vojenské velitelství řídí se výrokem Mussoliniho: „Moderní život je ovládán pohybem a rychlostí“, provedlo reorganizaci v jezdecktvu a rozšířilo jeho výkonnost účelnou mechanisací některých složek armády.

Corpo celere je vyšší jezdecká jednotka obdobná francouzské jezdecké divisi, avšak složení a úkoly obou těchto vyšších jezdeckých jednotek jsou odlišné.

Organizace italského rychlého sboru jest určena „Všeobecnými směrnicemi pro použití velkých jednotek z r. 1928, čl. 73“:

„*Corpo celere* je velká jednotka, složená hlavně:

- z jezdeckta a cyklistů,
- z dělostřelectva hipomobilního nebo automobilního,
- z tanků a obrněných aut,
- z oddílů ženijních, dopravovaných na autech,
- z pěchoty na autech.“

Mimo to mohou býti přiděleny také oddíly letectva.

Jezdeckta a cyklistů u corpo celere nelze postrádati a proto jsou hlavní jeho součástí, pracující v harmonickém souladu.

Složení rychlých sborů, které mohou operovati na frontě různých armád, není jednotné; je různé podle situace, zvláštního úkolu a terénu. Jediné bitevní okolnosti mají býti rozhodující pro určení množství personálu a technických prostředků.

Corpo celere je sestaven ad hoc a je přidělen vždy armádnímu velitelství.

Zdálo by se, že nebude-li corpo celere organicky již v míru připraven, že nebude náležitě vycvičen a nebude moci splniti úkoly, které jsou mu vyhrazeny. Avšak jsou-li jednotlivé druhy zbraní, z nichž se skládá, důkladně vycvičeny a čas od času se cvičí v spolupráci, splní jistě úkoly k úplné spokojenosti velitele armády.

Ženíjní plukovník Ettore Cianetti v Rivista di artiglieria e genio, roč. 68, svazek 1., v článku nadešpaném „L'arma del genio nel corpo celere“ uvádí mezi jiným možnou organisaci corpo celere.

Podle jeho návrhu může se corpo celere skládati:

1. z velitelství, resp. štábu,
2. ze dvou rychlých skupin a zálohy.

Složení jedné rychlé skupiny:

velitelství,
pluk jezdeckta,
pluk bersagliérů,
přiměřená dotace lehkého polního dělostřelectva, a
přiměřená dotace ženijních útvarů na autech.

Složení zálohy:

části jezdeckta,
části bersagliérů,
pěchota na autech,
kulometné oddíly na autech,
hrubé polní dělostřelectvo,
hrubé dělostřelectvo,
tanky,
obrněná auta,
ženijní oddíly na autech,
letectvo,
služby.

Přibližování velkých jednotek italských předchází:

- a) na velkou vzdálenost letecký průzkum (daleký průzkum);
- b) na menší vzdálenost rychlé sbory (corpo celere) — průzkum při přibližování (postupový průzkum);
- c) v pásmu před samými velkými jednotkami — blízké průzkumné hloučky (průzkum blízký).

Úkol průzkumu při přibližování na frontě armády je svěřen rychlému sboru.

Corpo celere při průzkumu postupuje podle vzdálenosti od nepřítelů. Průzkum je s počátku nedetailovaný a provádí se v úsecích skupinových anebo praporečích, později detailovaný a provádí se hlídkami.

Italské „Všeobecné směrnice“ rozlišují „průzkum postupový“, svěřený corpo celere, na rozdíl od „blízkého průzkumu“, který provádějí rychlé roje.

Novým označením „postupový“ — ne „daleký“, míní „Směrnice“ přizpůsobiti průzkum rozmanitým okolnostem času a terénu. Musí zde býti taktické spojení corpo celere s armádou a proto možno nazývati tento průzkum dalekým. Tím se umožní i pružnost v rozhodování velitele v různém terénu. Průzkum v mnohých případech může se však dít na značnou vzdálenost.

V terénu se středním a nižším horstvem provádí corpo celere 3—4 přískoky (40—60 km) před čely vyšších jednotek, postupujících za corpo celere. Jednotlivé přískoky odpovídají tedy donositelnosti polního dělostřelectva (10—15 km). Velitelům vyšších jednotek je tedy umožněno rozhodovati se pro kterýkoli terénní celek na prvním, event. až i na čtvrtém přískoku, provedeném rychlým sborem.

Úkoly corpo celere podle „Směrnic“ jsou:

1. Prováděti postupový průzkum vzhledem k armádě, která je za corpo celere; není to tedy ani blízký ani daleký průzkum. Corpo celere detailuje průzkum, provedený letectvem, anebo provádí průzkum sám, hlavně když jej nemůže letectvo provést pro špatné atmosférické podmínky;

2. obsazuje důležitá místa;

3. je strategickou a taktickou zálohou armády;

4. pronásleduje nepřítele;

5. obchvacuje nepřítele;

6. chrání velké jednotky, jež předchází;

7. připravuje překážky postupujícímu nepříteli;

8. prodlužuje křídla velkých jednotek.

K provádění těchto úkolů má corpo celere organizační prostředky výše uvedené.

Corpo celere operuje rozčleněn do hloubky a manévruje podle týchž zásad, jakými se řídí akce jiných velkých jednotek. Akce mají být provedeny vhodnou, rozumnou a geniální kombinací palby a pohybu. Palba má být krátká a intenzivní. Pohyb má být rychlý, rozhodný a strhující tak, aby vytvořil překvapení a vydobyl si rozhodného úspěchu.

Vzdálenost mezi jednotkami corpo celere a velkými jednotkami armády musí se řídit případ od případu, podle situace a podle terénu. V terénu, který skýtá hojnost překážek, bude tato vzdálenost menší.

Vzdálenost 40—60 km mezi čelem velkých jednotek armády, které postupují za corpo celere, a jádrem prvního sledu corpo celere může se považovati za normální jak v terénu pahorkovitém, tak i v nízkém a středním horstvu.

V postupových tvarech zaujmou jednotky corpo celere učlenění na 20 km zšíří a rovněž i přibližně na takovou vzdálenost do hloubky. Při tom se rozdělí na tři stupně, a to:

1. na jednotky průzkumné (první stupeň);

2. na jednotky podpůrné (druhý stupeň);

3. na jednotky záložní (třetí stupeň).

Při setkání s nepřítelem kombinuje corpo celere manévry s pohybem, využívaje co nejvíce své pohyblivosti. Sezná-li nemožnost postupu, zastaví se v dotyku s nepřítelem a hlásí to veliteli oné vyšší jednotky, od níž byl vyslán, čekaje, až se přiblíží částí velké jednotky, která za ním následuje.

Avšak čím více se corpo celere vzdaluje od své armády, pro niž pracuje, tím více vydává v nebezpečí svá křídla. Je tedy nutno, aby se zajistil, což je však ke škodě celkové výkonnosti masy.

V boji je fronta daleko užší než za postupu. Dělostřelectvo je zařadeno tak, aby mohlo soustředit palbu na jednotlivé body odporu. Zálohy jsou v pohotovosti a připraveny v učleněném shromáždění tak, aby mohly kamkoli zasáhnouti.

Velitel corpo celere musí být neustále připraven ke změně svého původního plánu, neboť neví, nenarazí-li na silnější nepřátelský odpor, který nebude moci zdolat, ale bude musiti splniti vždy úkol, který dostal.

Nejchoulostivějším a nejobtížnějším bude rychlé a správné vyřadění zasažených prvků corpo celere do zálohy.

Přihlédneme-li k použití jednotlivých jednotek různých druhů zbraní, skládajících corpo celere, jeví se nám takto:

Jezdectvo a cyklisté (bersagliéri). Je jisto, že každé jezdecktvo může svými prostředky zahájit akci mohutnou palbou. Jeho početní síla však nestačí palbu udržovat a dosáhnouti vysílení nepřátelských sil ofensivou dlouhého trvání.

Úkoly jezdecktva sesedlého s koni nelze ztotožňovat s úkoly pěchoty. Proto také italské vrchní vojenské velitelství zajisté s touto zásadou počítalo a dotuje corpo celere mnohem více pěchotou.

Jak jsem již uvedl, provádí corpo celere průskoky, při nichž se značně opotřebují jezdecké prvky. Jezdci jsou při event. zasažení v boj vázáni více terénem než pěší prvky, neboť tam mají koně, s nichž sesedli.

Je jisto, že moderní mechanické prostředky, jako tanky, obrněná auta, lehká auta, letectvo, hlavně dělostřelectvo, atd., jsou nepostradatelné, nevylučují však ani člověka, ani koně.

Jezdectvo a bersagliéri rychlého sboru mohou vykonávat jak průzkum, tak i boj. Oba znají vyzvídat i bojovat. Jezdecktvo v corpo celere může provádět postup jako jezdecktvo vůbec, v různém terénu, třeba i bez cest, a proto může získávat rychlý průzkum napříč terénem.

Cyklisté podporují jezdecktvo tam, kde je potřeba rychlého zasažení zálohy — a mimo to mohou provádět pomalejší průzkum, protože jsou odkázáni na dobré cesty a silnice, vedoucí rovným, nebo mírně vlnitým terénem.

Pěchota na autech nenahrazuje jezdecktvo. Ani nemůže, poněvadž jí chybí dopravní prostředek — kůň, kterým by se mohla dostat napříč terénem.

Samo sebou se rozumí, že této pěchoty v corpo celere nemůže být použito k provádění přezvědů, nýbrž používá se jí jako zálohy k zdolání tvrdošíjných odporů.

Tanky se zúčastňují bitvy s doprovodem dělostřelectva. Jsou velmi dobrou mechanickou zbraní pro ničení překážek, zvláště lehké tanky s rychlostí 60 km za hod. (pro silnice), nebo 20 km/hod. (pro terén) s výkonností 200 km/24 hod.

Dělostřelectvo s donosností 11 až 15 km buďto hipomobilní nebo automobilní je v corpo celere nutné. Spolu s tanky provádí ničení odolávajících překážek.

Bylo by výhodné přidělit corpo celere také hrubé dělostřelectvo, neboť materiál s malou ráží neuspokojuje úplně při všeobecném ničení překážek.

Obrněná auta se hodí výborně pro překvapení nepřítele, ovšemže jen za doprovodu jezdecktva, neboť by mohla být sama překvapena.

Bylo by ovšem výhodné, kdyby byla obrněná auta v corpo celere opatřena pro pohyb terénem pásy.

Letectvo může být rychlému sboru armádou přiděleno jen podle potřeby, neboť by ho corpo celere nemohl využít, kdyby byly špatné atmosférické podmínky.

Ženíjní služba, jsouc na autech a úplně jinak organizována než v jiných armádách, může plně vyhovět podmínkám na ni kladeným.

Je na bledni, že nejdůležitějším a zároveň nejchoulostivějším problémem obzvláště v corpo celere bude spojení.

Proto také ženijní plukovník Cianetti na místě a v článku již dříve uvedeném navrhuje jednu z možných organizací spojovací služby v corpo celere.

Na dobrém zasažení ženistů a pojitků bude záviset často celý úspěch.

Služby vzhledem k rozsáhlosti terénu, v němž má corpo celere operovat, musí být dobře řízeny.

Shrneme-li vše, co bylo o corpo celere řečeno, vidíme, že provádí postupy (ne daleké) průzkum, nemá před sebou nic, vyjma pozorovací a zvědné letectvo. Je jednotkou spíše pro boj než jednotkou průzkumnou. Zajišťuje vlastní armádě pravidelný pohyb a volnost manévru až do jejího dotyku s gros nepřátelských sil. Corpo celere je tedy vsunut mezi vlastní armádu a nepřátelské překážky, a to tak, aby nepůsobily na gros vlastní armády. Corpo celere bojuje samostatně.

Musí postupovati před blízkým průzkumem (t. j. menšími průzkumnými jednotkami armády nebo vyšších jednotek) a zajišťovacím armádním průzkumem (dalekým — leteckým), čímž je zajištěn klidný a pohodový pochod armády, její připravení k pravidelnému vstupu do boje.

Cíl a úkoly, které jsou dány corpo celere velitelstvím armády, nedovolují mu, aby se zdržoval malými nepřátelskými převzvědnými hlídkami.

Útočnost corpo celere dovoluje mu udeřití mocně na jádro nepřátelské vyšší jednotky, postupující za jezdeckými neb jinými zajišťovacími prvky.

Corpo celere, jsa účelně organisován, vystřídává v podstatě stare jezdeckto, může však, jak jsme viděli, převzítí ještě mnohé jiné úkoly.

Francouzské vojenské vrchní velitelství zamýšlí své jezdeckto organisovati podle zásad organisačního složení corpo celere.

Ze se corpo celere osvědčil, zvláště však pro poměry italské, vysvítá z úvah a posudků velitelů získaných při ložských cvičeních italské armády.

Nové válečné i poválečné nástroje nenahrazují náhle bývalé zbraně: pěchotu, jezdeckto a dělostřelectvo, nýbrž vstupující v ně, je doplňují. Nemáme tedy nových zbraní, nýbrž v bývalých nové prostředky.

Není válečného nástroje, který by si vždy, všude a ve všem sám postačil. Není zbraně, která by mohla sama dosíci rozhodujících úspěchů. Nutnost vhodné součinnosti všech zbraní nepomine a bude vždy uměním řídití tuto součinnost, aby každá z nich přispěla podle svých vlastností ke konečnému výsledku.

To je umožněno právě v corpo celere, avšak jezdeckto a cyklisté se v něm jeví naprosto nutným a nezbytným přes všechny pokroky v mechanisaci vojsk v poslední době až příliš hlásané.

Stala se tudíž Italie průkopníkem účelného a zdravého způsobu použití mechanisace v armádě.

RŮZNÉ ZPRÁVY

Československo.

Nové československé pěchotní dělo o dvou hlavních. „Rivista di artiglieria e genio“ cituje z „Militär Wochenblattu“ článek o novém pěchotním děle, vyrobeném Skodovkou. — Jde o dělo ráže 70 mm vrhající střelu, vážící 3 kg a mající při třech různých náplních počáteční rychlosti 95, 130 a 190 m/sek. a jím odpovídající dostřel 800, 1400 a 2500 metrů. Pro obranu proti tankům vsune se do hlavně 70 mm nová hlaveň ráže 32 mm. Při kolmém dopadu prorazí střela ráže 32 mm krunýř až do tloušťky 30 mm na dálku 300 m. 32mm hlaveň jest opatřena u ústí brzdou, jež zmenšuje zpětný chod o 20%. Obě hlavně jsou při tom spojeny a závěr je společný. Po obou stranách 70mm hlavně jsou kapalínové brzdy. Vše spočívá na kruhovitě lafetce s koly. Odměrové řídadlo 150°, elevace 75°. Celé dělo v palebném postavení váží 157.5 kg, bez štítu 130 kg. Rozloženo, je nesené celkem 5 muži, při čemž váha nejtěžší z částí nepřesahuje 38 kg. K tažení celého děla dostačuje 1 kůň.

Forťova sociologie (věda společenská) na podkladu přírodopisném. —

V práci této, vydané právě Českou národohospodářskou společností, obral si ministr dr. Jos. Forť za účel, podati vědecký rozbor pomyslu „státotvornost národů“, máje při tom zejména zřetel k podmínkám, na kterých závisí též budoucnost nově získané naší státní samostatnosti. Kniha jest, jak dr. Forť dí, soustavně zpracovanou snůškou poznatků, získaných a vytištěných během dlouhé jeho životní práce ve věcech hospodářských, politických a sociálních. Hlediska, z nichž dr. Forť vychází, jsou vědecky namnoze zcela nová, při tom podání stručného a slohu tak průhledného, aby každý obecně vzdělaný čtenář v složité látce snadno se vyznal. Cena knížky jest toliko 15 Kč a lze ji koupiti v každém knihkupectví, jakož i v sekretariátu Společnosti, Praha I., Rytířská 31.

Letecká doprava na letišti „Praha“ r. 1928. V čísle 7 „Zpráv veřejné služby technické“ je na 17 diagramech vyznačen vývoj letecké dopravy osob, listovní pošty a zavazadel, z nichž je patrné, že úhrnná délka letů z letiště „Praha“ na nejbližší dopravní letiště neb obráceně činila roku 1928